

Poruch řeči u dětí přibývá, logopedi na ně nestačí ...

Zdroj: https://www.idnes.cz/zpravy/domaci/logopedie-porucha-rci-deti-skolstvi-statistiky.A220601_193335_domaci_mejt

Alžběta Šimková

2. června 2022

Vady řeči u dětí jsou čím dál častější problém. Vnímají to logopedi, učitelé a potvrzují to i čísla ministerstva školství. Špatná mluva je dokonce druhý nejčastější důvod, proč dítě dostane u zápisu do 1. třídy odklad. Poptávka po logopedech je vysoká, čeká se i dlouhé měsíce. I rok.

„Logopedů je málo. Denně mám telefonáty. V některých regionech není ani klinický nebo školský logoped a ne všichni rodiče mohou s dětmi dojíždět třeba padesát kilometrů,“ říká ředitelka Logopedické základní školy v Měcholupech Lenka Kořínková.

Se špatnou mluvou dětí se potýkají ale i běžné základní školy. „Dětí s logopedickými vadami přibývá. Zažila jsem doby, kdy děti logopedické vady neměly, mluvím o době před třiceti lety. Dnes mají děti i třeba po dobu celé první třídy logopedické problémy,“ potvrzuje učitelka Eva Krutilková, která má dlouholetou praxi na prvním stupni. „Není to jen R a Ř, ale třeba problém se sykavkami nebo s D a T,“ přibližuje vady pedagožka.

Podle Krutilkové jsou základem rodiče. V rodinách se podle učitelky s dětmi málo mluví a málo se jim čte, což může mít vliv na jejich vyjadřování. „A když děti špatně vyslovují, tak i pak špatně píší,“ upozorňuje Krutilková.

Vady řeči u dětí

Logopedi poukazují ještě na další důvody, proč se mluva u dětí zhoršuje. „Předně je to dáno přesnější diagnostikou, zvýšeným povědomím lékařů o vývojových vadách, a proto je již běžné, že děti odesílají ke klinickému logopedovi například ve třech letech, mnohdy i dříve,“ popisuje klinická logopedka a předsedkyně Asociace klinických logopedů Irena Cudlínová. „Také se rodí více dětí z rizikových těhotenství, jsou starší matky (prvorodičky), přispívají také vlivy prostředí, například nepodnětné rodinné prostředí a částečně i současná digitální doba,“ vyjmenovává dále Cudlínová.

Dopad měla i pandemie, kdy péče logopedů nebyla tolik dostupná. „Ke vzestupnému trendu bohužel za poslední dva roky také negativní měrou přispěla doba „covidová“ společně s distanční formou vzdělávání, ve které se obtíže a vzdělávací potřeby některých dětí a žáků ještě prohloubily,“ podotýká předsedkyně Učitelské platformy Petra Mazancová.

Zkušenosti učitelů, že dětí s poruchami řeči přibývá, potvrzují i statistiky ministerstva školství. Zatímco na začátku školního roku 2019/20 ohlásily školy přes 10 tisíc žáků s vadou řeči, o dva roky později jejich počet stoupl o více než dva tisíce.

Přítom ročně nastupuje pětina dětí do 1. třídy až v sedmi letech. Vady řeči jsou druhým nejčastějším důvodem odkladu. Tedy hodně dětí dostane rok navíc, aby poruchu řeči vypilovaly.

Na vysokou míru odkladů upozorňuje i Česká školní inspekce. „Podíl odkladů povinné školní docházky se v Česku dlouhodobě pohybuje průměrně až kolem 20 procent, což je velmi vysoké číslo. Pro srovnání, na Slovensku je to zhruba sedm procent a ve většině evropských zemí je to pod jedno procento,“ porovnává náměstek ústředního školního inspektora Ondřej Andrys.

Vysoká míra odkladů

Ministerstvo školství by chtělo situaci zlepšit tím, že zavede pozici školského logopeda.

Logopedi ve školství již působí, protože logopedie spadá pod obor speciální pedagogiky. Speciální pedagogové – logopedi – by ale nově dostali jasnější označení – školský logoped – a dostali by se k více dětem.

Novela o pedagogických pracovnících, která je nyní v meziresortním připomínkovém řízení, má zmíněnou novou pozici ukotvit v legislativě. To by mělo ředitelům škol pomoci zaměstnat logopedy snadněji přímo ve škole a čerpat na ně prostředky v rámci rozpočtu. „Čím více věcí je ukotveno v zákoně, tak je to pro mě výhodnější. Takže ať to je v zákoně a ať má ředitel pravomoc tu funkci zřídit,“ souhlasí ředitel Základní školy Jasanová 2 v Brně Přemysl Jeřábek, který ve škole má logopedickou třídu.

Podle ministerstva školství pozice školského logopeda v legislativním návrhu resortu odráží i výsledky zpráv České školní inspekce. „Upozornují na dlouhodobý problém odkladů povinné školní docházky z důvodu přetrvávajících logopedických vad u dětí,“ vysvětluje mluvčí ministerstva Aneta Lednová.

Novelu proto školní inspekce vítá. „Z různých šetření vyplynulo, že počet žáků s narušenou komunikační schopností roste, přičemž tyto obtíže následně ohrožují jejich školní úspěšnost,“ míní Andrys.

„Z našeho pohledu se u chystané změny jedná o vyčlenění dané pozice z „balíku“ speciálních pedagogů a rozšíření jejich kompetencí ve prospěch žáků. Změna rovněž uleví ředitelům škol při zvládnutí již tak obtížných situací, přičemž pozice školského logopeda by mohla být ve škole vedena obdobně jako například pozice psychologa,“ doplňuje.

Dostupnější péče

Iniciativu ministerstva školství vítají i sami speciální pedagogové – logopedi. Naopak kliničtí logopedi, kteří pracují kromě dětí i s dospělými, jsou proti. Úpravu zákona vnímají jako zásah do sféry poskytování zdravotních služeb, kam spadají.

Podle ministerstva školství to tak ale není, jde pouze o legislativní ukotvení pozice, která už existuje a u které se navíc jasně stanoví i požadavky na její odbornou kvalifikaci.

„Novelou zákona dojde k nastavení povinnosti specializačního studia pro tyto pracovníky, a tím i zvýšení kvality poskytovaných logopedických činností ve školství,“ vysvětluje Lednová.

Logopedi versus logopedi

Změna novely zákona o pedagogických pracovnících, o které se nyní jedná, vyvolala nečekaně silnou debatu mezi logopedickými odborníky. A to kvůli novému pojmenování pozice logopedů pracujících ve školství. Velké výhrady k ní mají kliničtí logopedi, kteří spadají pod resort zdravotnictví.

Podle Asociace klinických logopedů by v případě schválení novely došlo k velkému zásahu do sféry poskytování zdravotních služeb. „Pokud by novela prošla v požadovaném znění a školští logopedi by mohli provádět logopedickou intervenci a diagnostiku, nešlo by pouze o bezprecedentní narušení kompetence zdravotnických pracovníků, ale i o ohrožení dětí neodbornými zásahy nekvalifikovaných pracovníků,“ upozorňuje předsedkyně asociace Irena Cudlínová.

S tím však speciální pedagogové – logopedi nesouhlasí. Podle Asociace logopedů ve školství by o žádné narušení nešlo, a to předně proto, že na jejich práci by se kromě jejich pojmenování nic nezměnilo. „Novela zákona naopak ukládá na pozici školského logopeda vyšší kvalifikační nároky než doposud. Logopedie je speciálně pedagogický obor, kliničtí logopedi to formulují tak, že se zřídí zdravotnické povolání ve školství, přitom to tak vůbec není,“ oponuje místopředsedkyně asociace Lenka Kořínková. Školský logoped v Česku funguje od 90. let.

Rozpor mezi logopedy je i kvůli dostatečné kvalifikaci. Oba dva logopedové mají stejné vysokoškolské vzdělání. Kliničtí logopedi jej zakončují atestací, logopedi ve školství tříletým postgraduálním studiem. (aš)